

Analýza mediální reprezentace kauzy H-Systemu ve vysílání vybraných pořadů ČT1 a ČT24

ANALYTICKÝ TÝM:

Mgr. Marek Lapčík, Ph.D.

Mgr. Renáta Sedláková, Ph.D.

Obsah

1. Zadání analýzy	3
2. Teoretický rámec studie	4
3. Metodika studie	6
3.1 Kvantitativní postupy: obsahová analýza	7
3.2 Kvalitativní postupy analýzy	8
4. Analytická část studie.....	10
4.1 Hlavní zjištění analýzy	10
4.2 Podrobné výsledky kvantitativní části analýzy	11
4.3 Podrobné výsledky kvalitativní části analýzy	19
4.4 Obecný závěr analýzy	32
5. Seznam použité literatury	33
6. Výzkumný tým	35

1. ZADÁNÍ ANALÝZY

Cílem studie je analyzovat reprezentaci tzv. kauzy H-Systemu ve vybraných zpravodajských a publicistických pořadech ČT1 a ČT24, a to s ohledem na to, nakolik si Česká televize během stanoveného období od července do konce listopadu 2018 počínala v souladu s povinnostmi média veřejné služby uvedenými v Zákoně 483/1991 Sb. O České televizi (dále jen ZČT) a zásadami uvedenými v Kodexu České televize (dále jen Kodex).¹

Předmětem studie jsou příspěvky vztahující se k dalšímu vývoji událostí spojených s žalobou firmy H-System. Analyzovány budou příspěvky odvysílané ve vybraných pořadech stanic ČT1 a ČT24, jmenovitě pořadech: *Události, Zprávy ve 23*, *Události, komentáře, Devadesátka ČT24*, *Události v regionech (Praha)* a *Události v regionech (Brno)*. Předmětem analýzy budou příspěvky, které jako tematicky relevantní uvádějí podklady od útvaru Výzkumu a analýz České televize. Za období červenec až listopad 2018 se jedná o 100 výzkumných jednotek.

Analýza vzniká primárně pro potřeby útvaru Výzkumu a analýz České televize a je určena pro vnitřní užití v rámci České televize jako zpětná vazba fungování příslušných oddělení. Iniciátorem analýzy a autorem jejího zadání je útvar Výzkumu a analýz České televize.

¹ Souhrnně bude ze stylistických důvodů zmíněný soubor norem a dokumentů označován jako *legislativní a etický rámec* fungování média veřejné služby ve formě zkratky LER.

2. TEORETICKÝ RÁMEC STUDIE

Masová média jsou jedním z nejvýznamnějších aktérů definujících (či přinejmenším silně ovlivňujících) naše vnímání reality a významy, které věcem v této realitě přiřazujeme. Již v 70. letech 20. století Winfried Schulz upozornil, že reprezentace reality v médiích má reálné důsledky v realitě „mimomediální“, neboť příjemci s většinou médií reprezentované skutečnosti nemají žádnou osobní/přímou zkušenost a vycházejí proto při svém rozhodování a jednání z významů a interpretací mediálních. Tato studie vychází z teoretického přístupu, který je označován jako mediální konstruktivismus (Schulz 2000, Tuchmanová 1978, Luhmann 2014), který přímo navazuje na teorii sociální konstrukce reality (Berger, Luckman 1967). Skrze jazyk a jeho užívání média vytvářejí reprezentaci reality reflektující dominantní ideologii a reprodukcující existující sociální strukturu (Sinha 1988, 2n). Tato reprezentace je konstitutivní jak ve vztahu k našemu porozumění vnější realitě, tak ve vztahu k tomu, jak se svět prezentuje našemu myšlení. Také Hall (1997, 1–3) upozorňuje, že věci samy o sobě nemají ustálený význam a že právě jazykem přisuzujeme okolnímu světu smysl a utváříme kulturu obecně sdílených významů.

Pro analýzu mediální reprezentace kauzy bude využita teorie nastolování témat (*agenda setting*) McCombse a Shawa (1991), respektive její druhý stupeň, tzv. framing – analýza rámcování (McCombs 2009). Proces zpracování události, s níž příjemci nemají přímou zkušenost, a její ukotvení do širšího rámce (tzv. framing) se významně podílí na tom, jaké významy, atributy a hodnoty si konzumenti mediálních obsahů budou s těmito událostmi/osobami či jevy spojovat. Analýza rámcování určitého tématu se proto zaměřuje na to, jakým způsobem je téma uchopeno a zvýznamněno, jaké aspekty a rysy dané tematiky byly k medializaci vybrány a jaké atributy naopak zmiňovány nejsou.² Podle sémiotického pojetí zpravodajství jako specifického typu diskursu³ tvoří ideologie nezbytný rámec pro fungování společnosti, neboť se jedná o proces produkce a reprodukce významů, idejí a společenských hodnot.⁴

Posuzování „kvality“ zpravodajství ale není jednoduché. Novináři nikdy nemohou obsáhnout vše, co se ve světě děje, a výběr událostí k medializaci vždy probíhá podle (více či méně) ustálených (explicitních či implicitních) principů dané redakce/média, tzv. novinářských rutin⁵. Ve slovníku mediální komunikace je objektivita zpravodajství

² Srov. Entmann 1993.

³ Viz např. Hartley 1982, Hall 2005, Volosinov 1973

⁴ Srov. Např. Barthes 1967, Foucault 1994.

⁵ Podrobněji např. Trampota 2006.

definována jako profesní norma žurnalistické práce a jeden z nejpodstatnějších normativních požadavků společnosti vztahujících se k žánru zpravodajství. (Reifová a kol. 2004, 167) Jako takové je její dodržování obsaženo a stanoveno v zákoně. V mediálně vědní teorii jsou proto normativní požadavky objektivitu, vyváženosti a nestrannosti považovány spíše za nedostupný ideál. Jejím protikladem jsou pak předpojatost či stranění a nevyváženost (bias – ideologický příznak obsažený ve způsobu zpracování tématu⁶), jejichž výsledkem je systematicky jednostranné či tendenční informování.

Metodologickým problémům měření objektivitu zpravodajských a publicistických obsahů se v českém prostředí věnuje především Sedláková (2014, 303n.) a Trampota a Vojtěchovská (2010, 130–134). V praxi je nejčastěji při analýzách mediálních obsahů aplikován koncept Westerstahla (1983), jež použil v 80. letech při zkoumání švédské televize veřejné služby. Jeho model analyticky hodnotí dvě roviny objektivitu sdělení, a sice jeho fakticitu (jež zohledňuje kvalitu poskytovaných informací a případně i jejich relevanci pro dané publikum) a nestrannost (tedy to, zda byly informace prezentovány vyváženě a neutrálně).

Snáze než objektivitu proto lze zkoumat diskursivní formace, které mediální obsahy vytvářejí a jichž jsou součástí (viz např. Birch 1989, 15–16), což znamená zaměřit se na to, jak je zpravodajský diskurs⁷ události/tématu vystaven, komu je do něj umožněn přístup a kdo je z něj naopak vyloučen, případně z jakých důvodů. Proto se v analytické části na kvantitativní rovině věnujeme rozboru spektra pokrývaných témat, tematických rámců, odkazovaných zdrojů informace a citovaným mluvčím, včetně jejich afiliace (tedy jejich avizované profese a příslušnosti k určité oficiální instituci). Analýza kvalitativní pak umožňuje sledovat implicitní presupozice (tedy nevyslovené předpoklady považované za obecně známé, sdílené, nezpochybňované a samozřejmé) užívané při výstavbě reprezentace události, narativizaci tématu a naturalizaci komunikovaných významů prostřednictvím odkazů ke sdíleným mýtům (v Barthesově či Ecově pojetí⁸). U médií působících v pluralitní demokratické společnosti lze jejich explicitně nedeklarovanou názorovou inklinaci zkoumat obtížně. Spíše je na ni možné nepřímou usuzovat z akcentace určitých témat/skupin/mluvčích a ze způsobu rámcování probíraných událostí a jevů. Podle McQuaila (2002, 399–400) novináři svou případnou ne/podporu dominantní moci vyjadřují převážně nezáměrně například prostřednictvím ne/informování o tématech kritických vůči zavedeným institucím a sociálnímu uspořádání. Zejména vytváření platformy pro poskytování objektivních

⁶ V mediálních studiích je pro pojmenování tohoto „příznaku“ užíván anglicismus „bias“. V principu je jakékoliv sdělení „zatíženo“ vyšší či menší mírou bias, ustavené ideologickým zakotvením mluvčího.

⁷ Pracujeme s Foucaultovým pojetím diskursu, podrobněji viz např. Foucault 1994.

⁸ Eco (2006) popisuje vznik mýtu jako proces symbolizace (reprezentace) původně reálné události/ jevu, při kterém se původní událost stává mnohoznačným mýtem za pomoci implicitně působících konotací. Tyto mýty následně slouží k udržování ve společnosti sdílených hodnot, postojů a idejí. Podrobněji viz např. Barthes 2005, Fiske 1990, Sedláková 2014.

a všestranných informací lze považovat za zásadní pro utváření rozvinuté demokratické veřejné sféry, v níž lze svobodně diskutovat otázky obecného zájmu a zpřístupňovat příjemcům široké spektrum informací pro jejich svobodné utváření názorů.⁹

3. METODIKA STUDIE

Tato analýza a její zadání vycházejí z poptávky útvaru Výzkumu a analýz České televize. Jako vzorek pro analýzu byly určeny všechny příspěvky vztahující se ke kauze H-System odvysílané v pořadech *Události*, *Události, komentáře*, *Události v regionech* (Praha, Brno) *Zprávy ve 23* a *Devadesátka ČT24* stanic ČT1 a ČT24 v období od 1. července 2018 do 30. listopadu 2018. Podklady pro analýzu – tedy úplný seznam sledovaných příspěvků (výzkumných jednotek) – byly analytikům zprostředkovány útvarem Výzkumu a analýz České televize na základě materiálů z monitoringu vysílání realizovaného společností MediaTenor.

Přestože byl vzorek koncipován jako záměrný a níže uvedené poznatky analýzy nelze zobecnit na celé vysílání zkoumaných stanic ani na vysílání analyzovaných pořadů mimo stanovené období, sledované období (pět měsíců vysílání) je možno považovat za dostatečně dlouhé na to, aby analýza poskytla klíčová obecněji platná zjištění o struktuře a charakteristikách analyzovaných pořadů. Toto tvrzení je navíc podpořeno skutečností, že v analyzovaném vzorku došlo při kvalitativní analýze z hlediska sledovaných proměnných a zkoumaných narativních struktur k saturaci dat.

Pro analýzu byla stanovena jedna výzkumná jednotka analýzy, a sice každý jeden příspěvek včetně úvodního zarámování moderátorem ve studiu a případně i doplnění o následný rozhovor, ať už živě přes telemost nebo ze studia (v pořadu *Devadesátka ČT24*). V následujícím textu jsou ze stylistických důvodů synonymně užívána označení příspěvek, zpráva a sdělení.

V analýze byla v souladu s nabídkou užita kombinace kvantitativních a kvalitativních výzkumných postupů specifikovaných níže. Můžeme proto mluvit o provedení triangulace výzkumných metod, při které jsou vybrané jevy zkoumány pomocí více postupů, jejichž poznatky jsou vzájemně srovnávány, korigovány či posilovány, což v celkovém pohledu přispívá k dosažení validních a komplexnějších zjištění.

⁹ Srov. Habermas 2000, Thompson 1991.

Provedená analýza si kladla zejména následující výzkumné otázky:

- Skrze jaká konkrétní témata byla kauza v analyzovaném období prezentována? Jaké je klíčové tematické rámcování kauzy H-Systemu?
- S jakými dalšími událostmi/tématy je kauza spojována?
- Kdo se v příspěvcích ke kauze vyjadřoval, z hlediska jaké odbornosti či instituce tak činil?
- Byl v příspěvcích věnován prostor pro vyjádření poškozených, tj. věřitelů H-Systemu?
- Jsou ve způsobu výstavby narací v analyzovaných příspěvcích přítomny znaky ideologického vychýlení (tzv. bias)?
- Jakým způsobem jsou ve vybraných analyzovaných pořadech obsahujících formát rozhovoru vedeny dialogy? Dochází k indikaci postoje moderátora v otázce nebo v průběhu pořadu?

3.1 Kvantitativní postupy: obsahová analýza

V kvantitativní části výzkumu byla využita výzkumná technika tzv. obsahové analýzy. Obsahová analýza je ustálenou technikou analýzy dokumentů vycházející z pozitivistické tradice zkoumání. Lze ji charakterizovat jako výzkumnou techniku pro kvantitativní, systematický a objektivní popis zjevného obsahu komunikace.¹⁰ Technika obsahové analýzy je založena na systematickém kódování manifestního obsahu sdělení, vycházejícího z kvantifikace určitých přítomných znaků (proměnných). Tento kvantitativní přístup ale nedokáže postihnout drobnější významové nuance textu, a proto bývá kombinován s kvalitativními výzkumnými technikami. Na druhou stranu je obsahová analýza jedinou výzkumnou metodou, která umožňuje efektivně analyzovat rozsáhlejší vzorky. Na druhou stranu je úkolem výzkumníka, aby při analýze zvoleného tématu nepodlehł neopodstatněné kvantifikaci poznatků a při interpretaci zjištění zohlednil kontext celých sdělení a jejich širší sociokulturní kontext.¹¹

V souladu s výzkumnými otázkami byly u výzkumných jednotek sledovány tyto proměnné:

- identifikační proměnné (pořad a datum, v nichž byl daný příspěvek vyslán, pořadí příspěvku v relaci, jeho délka a titulky);
- ne/přítomnost zmínky o příspěvku v úvodních headlinech daného pořadu;

¹⁰ Srov. Berelson in Neuendorf 2002.

¹¹ Podrobněji viz např. Scherer 2005, Sedláková 2014, Trampota, Vojtěchovská 2010.

- významnost tématu kauzy H-System v rámci příspěvku (H-System jako hlavní téma, vedlejší téma či okrajová zmínka v rámci jiného tématu);
- konkrétní téma¹², jemuž se příspěvek věnoval (jeden příspěvek mohl pokrývat více témat);
- ne/přítomnost jednoznačně aktuálních záběrů v rámci vizuální složky;
- poskytnutí prostoru pro vyjádření poškozených (věřitelů H-Systemu);
- mluvčí, kteří v daném příspěvku dostali prostor, jejich počet, uvedená funkce (např. právník, tiskový mluvčí) a afiliace k instituci/organizaci (např. Česká televize, Nejvyšší soud ČR)¹³.

Hodnoty, jichž jednotlivé proměnné u sledovaných příspěvků nabývaly, byly v rámci analýzy zaznamenávány do tzv. kódovacího archu. Výsledná datová matice byla následně podrobena statistické analýze.

3.2 Kvalitativní postupy analýzy

Komplementárně byl vybraný vzorek podroben analýze vedené kvalitativními postupy zaměřenými na identifikaci klíčových jevů a způsobů výstavby jednotlivých příspěvků (například z hlediska užívání mediálních rutin). Základní užitou analytickou procedurou byly postupy a principy zakotvené teorie. V posloupnosti otevřené – selektivní – axiální kódování¹⁴ byly identifikovány charakteristické rysy jednotlivých pořadů (strukturace pořadu, využití postupů různých žánrů či formátů, typické charakteristiky stylu prezentace /styl moderování, charakteristické postupy vedení rozhovorů atd./, tematická struktura daného pořadu a její specifické prvky), postupy konstrukce jednotlivých narácí a způsoby výstavby výsledné podoby reprezentace události/tématu atd.

Současně byly využity postupy diskursivní¹⁵ a sémiotické¹⁶ analýzy, s jejichž pomocí jsme se zaměřili na analýzu výstavby jednotlivých příspěvků a identifikaci případného užití prvků/postupů, jež bylo možno označit za projevy biasu (tedy příspěvky či jejich části implikující ideologicky zakotvené postoje mluvčích, popřípadě novinářů stranící určité straně sporu), a narativních/reprezentačních postupů implikujících ideologické zakotvení autorů

¹² Témata příspěvků byla kódována tzv. emergentně, to znamená, že vyplynula z analýzy příspěvků. Jednotlivé kategorie témat tedy nebyly určeny předem, ale kategorizovány až po skončení sběru dat.

¹³ Za mluvčí přitom nebyli považováni autoři reportáží. Novináři z řad ČT byli jako mluvčí kódováni pouze v případě, kdy s nimi byl např. proveden živý rozhovor, nebo byli hosty některého z publicistických pořadů.

¹⁴ Podrobněji viz Strauss, Corbinová 1999, Sedláková 2014.

¹⁵ Van Dijk 1993, Fairclough 2003, Phillips, Hardy 2002, Wodaková, Meyer 2002.

¹⁶ Sedláková 2014, Chandler 2002.

příspěvků. Vztahovala se tedy k charakteristikám analyzovaných textů *per se*.¹⁷ Pozornost byla věnována rozboru příspěvků ve formě kritické reflexe konkrétních jevů/událostí/názorů/postojů, a to zejména užitým způsobům a formám legitimizace/argumentace, které bylo možné vztáhnout k některé z konkrétních stran zainteresované v události. Současně musíme zdůraznit, že smyslem analýzy nebylo posuzovat faktickou správnost sdělovaných informací či korespondenci jednotlivých výpovědí s „realitou“ (což nebylo cílem analýzy), ale zaměřit se na korektnost a relevanci výstavby reprezentací, legitimitu předkládaných tvrzení ve smyslu relevance užitých postupů argumentace, legitimacy citovaných mluvčích odvozené z jejich afiliace a statusu apod.

Analýza vizuálních materiálů se soustředila na korespondenci významů sdělovaných prostřednictvím vizuální složky příspěvků s významy šířenými složkou audiální. Pozornost byla věnována především záběrům, které by prostřednictvím svého významového potenciálu (a to jak způsobem zobrazení, tak i samotnou volbou zobrazovaného obsahu) mohly výrazněji ovlivnit celkové vyznění konkrétního příspěvku.

¹⁷ Zjištění analýzy se proto mohou lišit od způsobu interpretace daného příspěvku konkrétními posluchači v závislosti na jím zastávané ideologické perspektivě. Provedená analýza ale neposkytuje poznatky o vnímání příspěvků jejich příjemci, ani na to neaspiruje – reálnou interpretační perspektivu (konkrétní interpretaci konkrétním posluchačem) by bylo možno testovat pouze formou recepční analýzy, například prostřednictvím využití techniky tzv. focus group.

4. ANALYTICKÁ ČÁST STUDIE

4.1 Hlavní zjištění analýzy

- analyzovány pořady *Události, Zprávy ve 23, Události, komentáře, Devadesátka ČT24, Události v regionech (Praha) a Události v regionech (Brno)* z období 1. 7. 2018 až 30. 11. 2018;
- 94 příspěvků o kauze H-Systemu (typu hlavní nebo vedlejší téma) v celkové délce 5 hodin vysílacího času;
- kauza pokrývána hlavně v průběhu prázdninových měsíců;
- polovina příspěvků odvysílána na prvním až pátém místě v pořadu;
- nejčastěji příspěvky tematizovaly odhady budoucího vývoje kauzy a její politickou rovinu;
- analyzované příspěvky napříč všemi sledovanými stanicemi a pořady, které byly podrobeny analýze, ve svém celku reprezentovaly danou kauzu poměrně zevrubně a dostatečně komplexně;
- v reprezentaci události jako celku byla zastoupena veškerá relevantní (dostupná) stanoviska;
- klíčoví aktéři měli v rámci reprezentace jako celku dostatečný prostor pro vyjádření svých stanovisek a tato stanoviska byla reprezentována bez zjevných disbalancí či disproporcí;
- vyjádření zástupců poškozených, tedy věřitelů H-Systemu, zazněla ve 45 příspěvcích (48 % příspěvků);
- nejčastějšími mluvčími (98 vyjádření, tj. 41 %) byly osoby spojené s družstvem Svatopluk, družstvem Maják a klienty H-Systemu obecně, dále se vyjadřovali zástupci státní správy, ministerstev a vlády ČR atd. (72 vyjádření, tj. 30 %);
- z celkem 276 vyjádření ke kauze jich nejvíce tvořilo vyjádření konkurzního správce Josefa Monsporta (27 vyjádření), právního zástupce družstva Svatopluk Lubomíra Kincla (19 vyjádření), premiéra Andreje Babiše (18 vyjádření), zástupce družstva Svatopluk Martina Junka a ministra spravedlnosti Jana Kněžínska (oba 17 vyjádření);
- z hlediska výstavby reprezentace dominovala narativizace prostřednictvím výpovědí aktérů události; výpovědi tvůrců (redaktorů, moderátorů) byly zaměřeny převážně na faktografické aspekty/charakteristiky události; v případech, kdy byla stanoviska aktérů prezentována prostřednictvím výpovědí tvůrců, nebyl v interpretaci údajů zaznamenán žádný zásadní významový posun.

4.2 Podrobné výsledky kvantitativní části analýzy

K analýze mediálního obrazu kauzy H-System v České televizi bylo určeno šest pořadů, *Události, Zprávy ve 23, Události, komentáře, Devadesátka ČT24, Události v regionech (Praha)* a *Události v regionech (Brno)*, a to konkrétně příspěvky týkající se H-Systemu a událostí s ním spojených (v daném období například rozsudek Nejvyššího soudu, ústavní stížnost bytového družstva Svatopluk a další) vysílané v období od 1. 7. 2018 do 30. 11. 2018. Takových příspěvků bylo v daném období celkem 100.

Nejčastěji bylo téma zmiňováno v pořadech *Události* (28 příspěvků) a *Devadesátka ČT24* (24 příspěvků). Nejméně se (z pochopitelných důvodů, tj. vzhledem k užšímu regionálnímu zaměření) téma objevovalo v brněnské verzi pořadu *Události v regionech* (5 příspěvků).

Tabulka č. 1: Počet analyzovaných příspěvků dle pořadů a postavení tématu H-System¹⁸

Pořad	Hlavní téma	Vedlejší téma	Zmínka u jiného tématu	Celkem
Události	23 (82 %)	3 (11 %)	2 (7 %)	28 (100 %)
Devadesátka ČT24	21 (88 %)	2 (8 %)	1 (4 %)	24 (100 %)
Zprávy ve 23	15 (88 %)	0 (0 %)	2 (12 %)	17 (100 %)
Události, komentáře	15 (100 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	15 (100 %)
Události v regionech (Praha)	10 (91 %)	0 (0 %)	1 (9 %)	11 (100 %)
Události v regionech (Brno)	5 (100 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	5 (100 %)
Celkem	89 (89 %)	5 (5 %)	6 (6 %)	100 (100 %)

Jak ukazuje tabulka č. 1, ve většině příspěvků byl H-System a jevy s ním související hlavním tématem (89 příspěvků ze 100, tj. 89 %). V pěti příspěvcích byla kauza sice prezentována zároveň s dalším tématem, ale bylo jí přesto věnováno významné množství prostoru a lze ji tedy v rámci daného příspěvku označit za téma vedlejší. V těchto případech byly hlavním tématem například stav justice v Česku či zasedání zastupitelstva Středočeského kraje. Jednalo se o 3 příspěvky vysílané v relaci *Události* a o 2 z relace *Devadesátka ČT24*. V šesti příspěvcích byla kauza H-System zmíněna jen okrajově, například jako uvození jiného

¹⁸ Vzhledem k zaokrouhlení může součet procent v jednotlivých sloupcích činit 99 % či 101 % namísto 100 %.

tématu (možnosti odškodnění osob v jiných kauzách, podvody s realitami, výročí sta let české justice, jednání premiéra A. Babiše v Rakousku atd.)¹⁹.

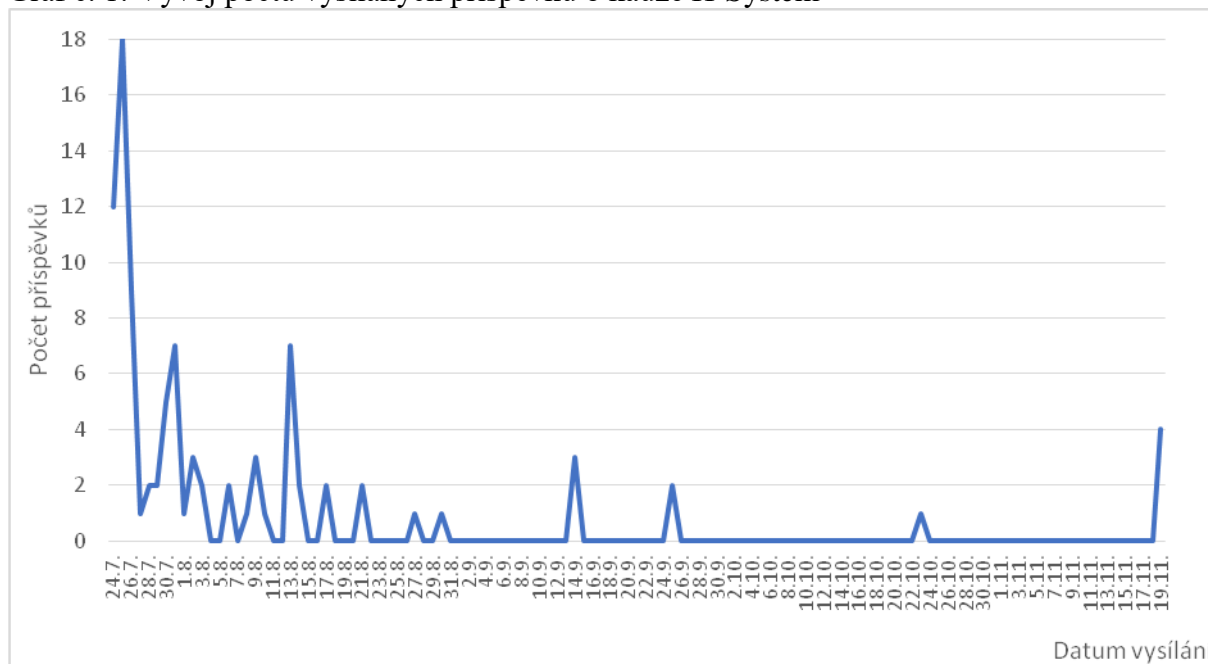
S příspěvky, kde byl H-System pouze jedenkrát okrajově zmíněn, analýza nadále nepracuje. Následující text tak vypovídá o 94 příspěvcích, v nichž byla kauza H-System hlavním či vedlejším tématem.

S ohledem na rozmanitost analyzovaných pořadů je pochopitelné, že délka příspěvků se mezi pořady i v jejich rámci výrazně lišila – nejkratší trval pouze 12 vteřin (zpráva o tom, že Finanční úřad se vzdal členství ve věřitelském výboru v kauze H-System v pořadu *Události, komentáře* z 2. 8. 2018), nejdelší trval více než čtvrt hodiny (16 minut 44 vteřin, příspěvek *Události, komentářů* věnovaný ústavní stížnosti klientů H-Systemu z 13. 8. 2018). Průměrná délka analyzovaných příspěvků činila 3 minuty 13 vteřin, median byl díky většímu zastoupení krátkých zpráv nižší, a to 2 minuty 6 vteřin. Směrodatná odchylka 3 minuty 23 vteřin však ukazuje, že středové hodnoty nejsou v tomto případě příliš vypovídající a že délka příspěvků byla velmi různorodá. Průměrně nejdelší příspěvky se obecně objevovaly v pořadech *Události, komentáře* a *Devadesátka ČT24*, které díky svému formátu a delší stopáži mohly tématu věnovat více prostoru.

Od začátku července do konce listopadu 2018 věnovala Česká televize ve sledovaných pořadech informacím týkajícím se kauzy H-System celkem 5 hodin vysílacího času. Z hlediska data vysílání zaznělo nejvíce příspěvků bezprostředně po zveřejnění rozsudku Nejvyššího soudu, který rozhodl, že obyvatelé dostavěných domů z družstva Svatopluk se musejí do měsíce vystěhovat – celkem 42 % příspěvků (tj. 39) bylo odvysíláno ve dnech 24., 25. a 26. 7. 2018 (12, 18 a 9 příspěvků). V prvních třech dnech činila souhrnná délka těchto příspěvků 169 minut (tj. 57,5 minut, 89,5 minut a 22 minut), celkem tedy téměř 56 % celkového času věnovaného kauze H-System ve sledovaném období. Jak ukazuje i graf č. 1, další vývoj kauzy, následné dílčí události (příprava a podání ústavní stížnosti družstvem Svatopluk, kroky a výroky prezidenta, premiéra i dalších politiků ap.) již byly komunikovány výrazně méně. Propad zájmu lze zaznamenat zejména po podání ústavní stížnosti (13. 8. 2018) a po odložení vykonatelnosti rozsudku Nejvyššího soudu, o němž rozhodl Ústavní soud (21. 8. 2018).

¹⁹ Dva takové příspěvky se objevily v relaci *Události*, dva ve *Zprávách ve 23*, po jednom příspěvku se zmínkou o kauze H-System odvysílaly ve sledovaném období pořady *Devadesátka ČT24* a pražská verze *Událostí v regionech*.

Graf č. 1: Vývoj počtu vysílaných příspěvků o kauze H-System²⁰

Relativní významnost přisuzovanou tématu tvůrci relací naznačuje kromě časové dotace i řazení příspěvků o kauze H-System v analyzovaných pořadech a jejich ohlašování tématu v headlinech – z tohoto hlediska byla tématu věnována poměrně velká pozornost. Ve více než polovině (53 %) případů byly příspěvky avizovány v úvodních headlinech zkoumaných relací, nejčastěji se tak dělo v pořadech *Devadesátka ČT24* (70 % příspěvků bylo avizováno v headlinu), *Zprávy ve 23* (60 % avizovaných příspěvků) a *Události* (54 % avizovaných příspěvků).

Třetina z analyzovaných příspěvků (33, tj. 35 %) byla odvysílána mezi prvními třemi v dané relaci, polovina (48, tj. 51 %) na prvním až pátém místě. Na předních místech relace byla kauza H-System tematizována zejména v pořadech *Zprávy ve 23* a pražské verzi pořadu *Události v regionech*. Naopak v pořadech *Devadesátka ČT24*, *Události* a v brněnské verzi regionálních událostí byla tematizace kauzy H-System v úvodní části relace méně častá.

²⁰ Graf obsahuje pouze časový úsek od 24. 7. 2018 do 19. 11. 2018, tedy od data vysílání prvního příspěvku o kauze H-System do data vysílání posledního příspěvku na dané téma v analyzovaném období.

Analýza reprezentace kauzy H-Systemu ve vysílání ČT1 a ČT24

Tabulka č. 2: Pořadí příspěvků v jednotlivých relacích:²¹

Pořadí příspěvku	Události	Devadesátka ČT24	Zprávy ve 23	Události, komentáře	Události v regionech (Praha)	Události v regionech (Brno)	Celkem
1. až 3.	7 (27 %)	3 (13 %)	9 (60 %)	5 (33 %)	8 (80 %)	1 (20 %)	33 (35 %)
4. až 5.	4 (15 %)	2 (9 %)	1 (7 %)	4 (27 %)	1 (10 %)	3 (60 %)	15 (16 %)
6. až 10.	3 (12 %)	8 (35 %)	4 (27 %)	4 (27 %)	1 (10 %)	1 (20 %)	21 (22 %)
11. až 15.	6 (23 %)	7 (30 %)	1 (7 %)	2 (13 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	16 (17 %)
16. až 20.	3 (12 %)	3 (13 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	6 (6 %)
21. až 25	1 (4 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	1 (1 %)
26. až 30.	2 (8 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	2 (2 %)
Celkem	26 (100 %)	23 (100 %)	15 (100 %)	15 (100 %)	10 (100 %)	5 (100 %)	94 (100 %)

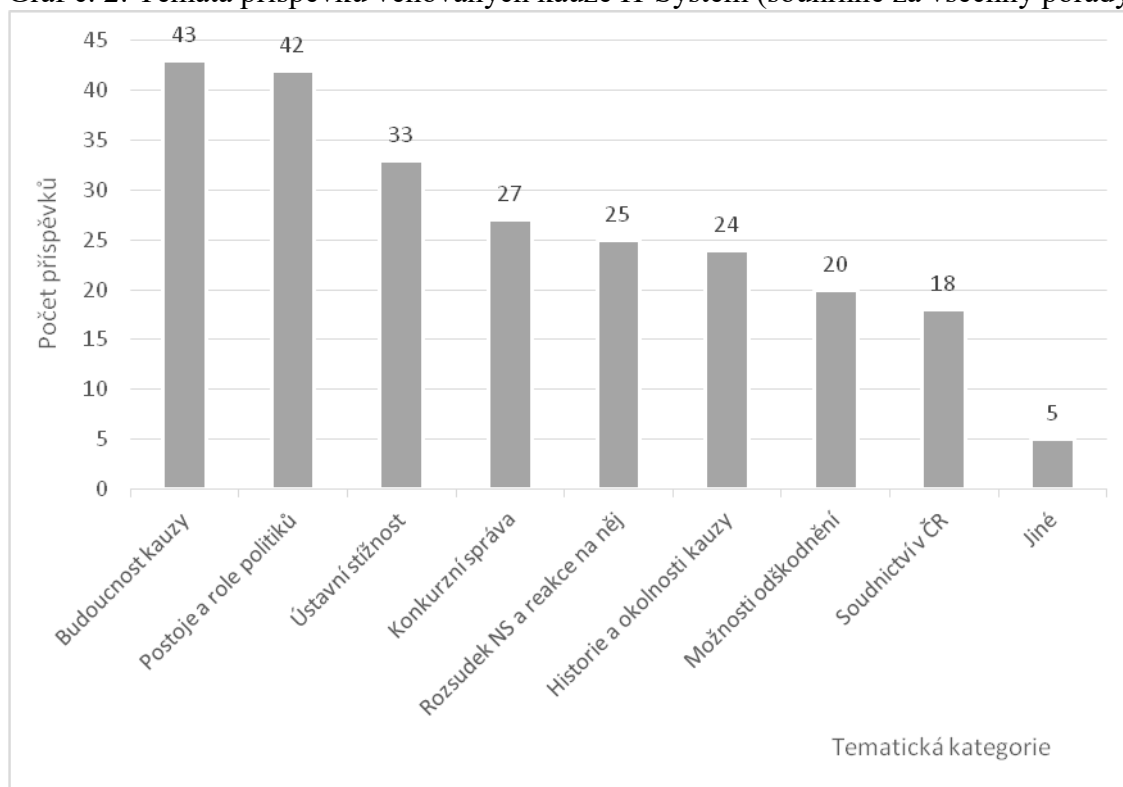
Z hlediska vizuální stránky byly ve více než dvou třetinách příspěvků používány aktuální záběry z daného dne, tj. záběry jednoznačně spojené s aktuálními popisovanými událostmi nebo takové, z nichž byla jejich aktuálnost patrná (většinou šlo o záběry mluvčích – věřitelů H-Systemu ap. – vyjadřujících se k vývoji kauzy či události s ní související z daného dne). Necelá třetina 29 % příspěvků obsahovala výhradně záběry archivní (či kombinaci záběrů archivních a takových, jejichž aktuálnost nebyla z jejich obsahu nijak patrná, nebo byly odvysílány již v předchozích dnech).

U analyzovaných příspěvků byla sledována konkrétní pokrývaná témata (přičemž jeden příspěvek se mohl věnovat i více různým tématům). Nejčastěji se příspěvky zaměřovaly na odhadovaný budoucí vývoj kauzy (tj. chystané kroky věřitelů, soudů i politiků v kauze, plánované schůzky politiků, věřitelů a konkurzního správce, možné scénáře vývoje či řešení ap.), toto téma se objevilo téměř v polovině (46 % – 43) příspěvků. Takřka stejně často byla tematizována politizace kauzy, role a postoje politiků k jejím různým aspektům, jejich vyjádření a kroky, které v rámci kauzy učinili (42, tj. 45 % příspěvků). Méně často byly prezentovány: - připravovaná a následně podaná ústavní stížnost bytového družstva Svatopluk (33 příspěvků, 35 %), - konkurzní správa (včetně věřitelského výboru a kroků konkurzního správce – 27 příspěvků, 29 %), - červencový rozsudek Nejvyššího soudu (NS) a reakce na něj (25 příspěvků, 27 %), - souhrn historie a okolností celé kauzy H-System (včetně role Petra Smetky, hledání „viníka“ či například vysvětlení způsobu vyvedení peněz z H-Systemu –

²¹ Vzhledem k zaokrouhlení může součet procent v jednotlivých sloupcích činit 99 % či 101 % namísto 100 %.

24 příspěvků, tj. 26 %), - možnosti odškodnění věřitelů H-Systemu a obecně osob, jež jsou účastníky dlouholetých soudních sporů (24 příspěvků, 26 %). Rozsudek Nejvyššího soudu pak tematizovaly i příspěvky zaměřené na stav soudnictví v Česku a problematiku „spravedlnosti“ a „lidskosti“ v justici (18 příspěvků, 19 %). V pěti příspěvcích (5 %) se objevila jiná, s kauzou volně související až zcela nesouvisející témata, například růst cen nemovitostí v Horoměřicích, setkání premiéra Andreje Babiše s premiérou jiných zemí, zasedání zastupitelstva Středočeského kraje ap.

Graf č. 2: Témata příspěvků věnovaných kauze H-System (souhrnně za všechny pořady)

Další rovinou, na kterou se analýza zaměřila, bylo spektrum citovaných mluvčích a informačních zdrojů v příspěvcích. Alespoň jeden mluvčí²² dostal prostor k vyjádření v 78 % analyzovaných příspěvků, průměrně v jednom příspěvku vypovídali mluvčí tři. Nejčastěji ale byli citováni pouze jeden či dva mluvčí, a to souhrnně ve více než třetině příspěvků (v obou případech 17, tj. 18 %); v desetině příspěvků jich dostalo prostor pět (11, tj. 12 %). Ve dvou případech zaznělo v jednom příspěvku dokonce 11 mluvčích (25. 7. 2018 v pořadu *Události* a 26. 7. 2018 v pořadu *Události, komentáře*).

²² S výjimkou reportérů, kteří byli autory vysílaných reportáží, a moderátorů, kteří reportáže ohlašovali, případně kteří četli krátké čtené zprávy (např. v rámci krátkých zpráv v pořadu Devadesátka ČT24).

Analýza reprezentace kauzy H-Systemu ve vysílání ČT1 a ČT24

Tabulka č. 3: Témata příspěvků věnovaných kauze H-System v jednotlivých pořadech²³

Téma	Události	Devadesátka ČT24	Zprávy ve 23	Události, komentáře	Události v regionech (Praha)	Události v regionech (Brno)	Celkem
Budoucnost kauzy	12 (18 %)	10 (17 %)	9 (21 %)	6 (16 %)	5 (22 %)	1 (14 %)	43 (46 %)
Postoje a role politiků	11 (16 %)	11 (18 %)	10 (24 %)	7 (18 %)	2 (9 %)	1 (14 %)	42 (45 %)
Ústavní stížnost	10 (15 %)	9 (15 %)	6 (14 %)	3 (8 %)	3 (13 %)	2 (29 %)	33 (35 %)
Konkurzní správa	8 (12 %)	5 (8 %)	5 (12 %)	5 (13 %)	4 (17 %)	0 (0 %)	27 (29 %)
Rozsudek NS a reakce na něj	5 (8 %)	6 (10 %)	6 (14 %)	5 (13 %)	3 (13 %)	0 (0 %)	25 (27 %)
Historie a okolnosti kauzy	8 (12 %)	7 (12 %)	3 (7 %)	3 (8 %)	3 (13 %)	0 (0 %)	24 (26 %)
Možnosti odškodnění	7 (10 %)	4 (7 %)	1 (2 %)	4 (11 %)	2 (9 %)	2 (29 %)	20 (21 %)
Soudnictví v ČR	2 (3 %)	7 (12 %)	2 (5 %)	5 (13 %)	1 (4 %)	1 (14 %)	18 (19 %)
Jiné	4 (6 %)	1 (2 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	5 (5 %)

Klíčový údaj představuje to, zda ve vysílání dostali prostor k vyjádření zástupci poškozených, tedy věřitelů H-Systemu. Jejich vyjádření zazněla v rámci analyzovaných pořadů v 45 příspěvcích, tedy v necelé polovině (48 %) případů. Z toho v 36 příspěvcích šlo o prostor přímý, kdy mluvčími byli přímo bývalí klienti H-Systemu, v dalších 9 příspěvcích postoj poškozených tlumočili jejich právní zástupci, politici či sami reportéři ČT. Z hlediska jednotlivých pořadů dostali poškození (alespoň zprostředkovaný) prostor k vyjádření proporčně nejvíce v pražské verzi *Událostí v regionech* (prostor jim byl poskytnut v 70 % analyzovaných příspěvků této relace), ve *Zprávách ve 23* (60 % příspěvků obsahovalo vyjádření poškozených), *Událostech* (prostor byl poskytnut v 54 % příspěvků) a *Událostech, komentářích* (53 % příspěvků s vyjádřením). Žádný prostor naopak poškození nedostali v nadpoloviční většině analyzovaných příspěvků pořadu *Devadesátka ČT24* (74 %) a brněnských *Událostí v regionech* (80 %).

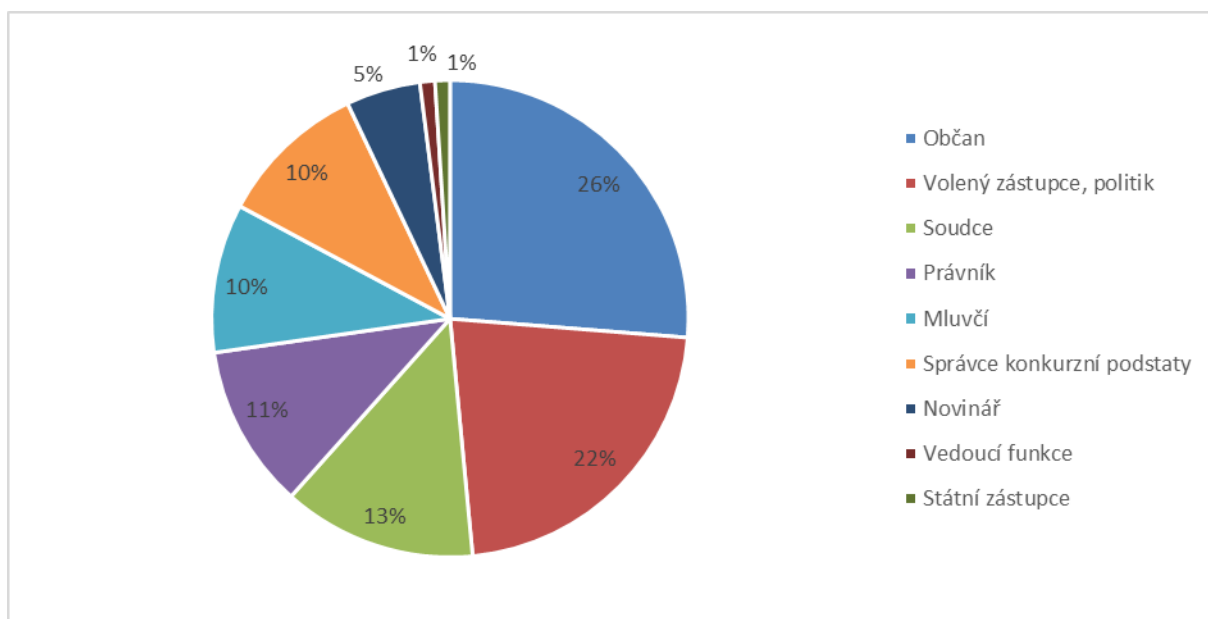
Ve zkoumaném vzorku jsme zaznamenali celkem 276 vyjádření mluvčích. Vzhledem k povaze kauzy H-System bylo při dělení podle jejich profese či odbornosti mezi citovanými mluvčími nejvíce – 73 (26 %) – „občanů“, tj. osob bez uvedené odborné kvalifikace (tito „občané“ byli někdy představeni celým jménem, jindy například jen jako „klientka H-Systemu“). Chybějící kvalifikaci u nich nahrazovalo uvedení vztahu ke kauze, tj. například právě pozice věřitele v kauze H-System). Prostor k vyjádření dostávali často také volení

²³ Vzhledem k zaokrouhlení může součet procent v jednotlivých sloupcích činit 99 % či 101 % namísto 100 %.

Analýza reprezentace kauzy H-Systemu ve vysílání ČT1 a ČT24

zástupci (politici, zastupitelé ap.), ti se ke kauze vyjádřili 61krát (22 % ze všech vyjádření). Výrazně méně často se mezi mluvčími objevovali soudci (37 vyjádření, tj. 13 %), právníci (31 vyjádření, tj. 11 %), tiskoví mluvčí institucí (včetně mluvčího prezidenta ČR, celkem 28 vyjádření, tj. 10 %) a správce konkurzní podstaty J. Monsport (27 vyjádření, tj. 10 %). Kromě těchto se, ale již spíše výjimečně, ke kauze vyjadřovali i novináři, státní zástupci, podnikatelé a zástupci univerzit. (podrobněji kvalitativní část analýzy)

Graf č. 3: Zastoupení různých odborností/profesí mezi mluvčími v analyzovaných příspěvcích (z celkového počtu vyjádření)

Z hlediska afiliace k různým organizacím, firmám či úřadům tvořily mluvčí nejčastěji právě osoby spojené s družstvem Svatopluk, družstvem Maják či klienty H-Systemu obecně (tedy jak věřitelé, tak i jejich právní zástupci), celkem bylo odvysíláno 98 jejich vyjádření, tj. 41 %. Druhou nejčastější skupinou mluvčích byli ti zastupující státní správu – ministerstva, vládu ČR atd. (72 vyjádření, tj. 30 %). Ve 27 případech (11 %) šlo o mluvčí spojené s Ústavním soudem ČR a v 16 případech (7 %) s Nejvyšším soudem ČR. Dvanáct vyjádření učinili zaměstnanci České televize (5 % vyjádření, šlo např. o redaktory zpovídáné v rámci rozhovoru ve studiu), deset (4 %) zástupce Městského soudu v Praze. Mezi ty, kteří se vyjádřili jen v jednom případě, patřili například mluvčí Generálního finančního ředitelství, Právnické fakulty UK, Asociace realitních kanceláří v ČR atd.

Analýza reprezentace kauzy H-Systemu ve vysílání ČT1 a ČT24

Tabulka č. 4: Afiliace mluvčích k organizacím, firmám ap.²⁴

Afiliace k organizaci, firmě ap.	Počet vyjádření
Věřitelé H-Systemu (bytová družstva Svatopluk a Maják)	98
Státní správa (vláda ČR, prezidentská kancelář, ministerstva, krajské úřady ap.)	72
Ústavní soud ČR	27
Nejvyšší soud ČR	16
Česká televize	12
Městský soud v Praze	10
Asociace realitních kanceláří ČR	1
Firma H-System	1
Generální finanční ředitelství	1
Mapa průtahů	1
Právnická fakulta UK	1
Rekreační areál Nová Rabyň	1
Respekt	1
Celkem	242

Konkrétně se v analyzovaných příspěvcích nejčastěji vyjadřovali konkurzní správce Josef Monsport (27 vyjádření), právní zástupce družstva Svatopluk Lubomír Kincl (19 vyjádření), premiér Andrej Babiš (18 vyjádření), zástupce družstva Svatopluk Martin Junek a ministr spravedlnosti Jan Kněžínek (oba 17 vyjádření), mluvčí Ústavního soudu Miroslava Sedláčková (12 vyjádření), mluvčí prezidenta republiky Jiří Ovčáček (11 vyjádření) a soudce Kamil Kydalka (10 vyjádření). Věřitelé H-Systemu rovněž patřili mezi časté mluvčí, kromě Martina Junka šlo například o Richarda Stadlera (9 vyjádření) či o osoby označené pouze jako „klient/ka H-Systemu“ (12 vyjádření) či „sdružení Maják“ (3 vyjádření).

²⁴ Vzhledem k zaokrouhlení může součet procent v jednotlivých sloupcích činit 99 % či 101 % namísto 100 %.

4.3 Podrobné výsledky kvalitativní části analýzy

Kvalitativní fáze analýzy reprezentace kauzy H-System v rámci celého zkoumaného období nepřinesla žádná závažná zjištění, která by bylo možno vnímat v rozporu s LER. Jednotlivé analyzované příspěvky napříč všemi sledovanými stanicemi a pořady, které byly podrobeny analýze, ve svém celku reprezentovaly danou kauzu poměrně zevrubně a dostatečně komplexně, zohlednily veškerá (dostupná)²⁵ stanoviska a aktéry kauzy a poskytly dostatečný prostor pro jejich prezentaci bez zjevných disbalancí či disproporcí. Ve srovnání s reprezentací dané kauzy jinými médii je možno „pokrytí kauzy“ Českou televizí vnímat jako nadstandardní, neboť jsme v jejím vysílání neidentifikovali absenci žádné z informací prezentovaných v referenčních zdrojích, kterou by bylo možno vnímat jako podstatnou pro popis vývoje kauzy ve sledovaném období.

Jak reprezentaci události v analyzovaném období jako celku, tak i reprezentaci v jejích jednotlivých fázích vývoje, kdy do ní postupně vstupovali další aktéři (od výroků různých typů aktérů /klienti H-Systemu, členové a představitelé stavebních družstev Svatopluk a Maják, jejich právní zástupce apod./ přes reprezentanty soudního systému /správce konkurzní podstaty, soudci/ až po ingerenci představitelů politického diskursu /premiér ČR/), tak lze považovat za konzistentní s požadavky vyplývajícími z LER.

Základní kontury výstavby narativu kauzy byly ustaveny v prvních dvou dnech, kdy byla v analyzovaných pořadech prezentována (24. 7. 2018 a 25. 7. 2018, tj. po rozsudku Nejvyššího soudu), a do určité míry (detaily kauzy, klíčové momenty jejího vývoje apod.) vycházely z mediální reprezentace vývoje události v předchozích letech.

Již v prvním dnu se událost stala předmětem prezentace ve všech zpravodajských, publicistických a kombinovaných pořadech, které byly v analyzovaném souboru zastoupeny²⁶. I přes poměrně komplikovaný charakter události (daný jak její povahou, tak jejím dlouhodobým vývojem a množstvím různých aktérů, jichž se dotýkala) příspěvky ve svém celku již během prvního dne pokryly všechny základní (aktuální) linie jejího vývoje a tematizovaly („funkčně proporcionálně“, jak je popsáno níže) všechny klíčové

²⁵ Analýza nemá žádnou možnost hodnotit míru adekvátnosti či korespondence reprezentace předkládané analyzovaným médii ve vztahu ke skutečnému průběhu události. Jako referenční rámec pro identifikaci základních momentů vývoje události, klíčových aktérů a spektra jejich stanovisek proto byla provedena rámcová rešerše informací dostupných k dané kauze v on-line zdrojích (zejména webových archívech hlavních českých zpravodajských serverů). Vzhledem k povaze kauzy a její relativně intenzivní medializaci v českém mediálním prostoru lze předpokládat, že případná absence nebo nad/pod-reprezentace klíčových aktérů, jejich stanovisek či jinak souvisejících událostí v rámci reprezentace vytvářené Českou televizí ve sledovaných pořadech by byla na pozadí zmíněného referenčního rámce identifikovatelná.

²⁶ *Události v regionech, Události, Devadesátka ČT24, Události, komentáře, Zprávy ve 23.*

aspekty/roviny kauzy. Ustavovaná reprezentace byla v těchto pořadech založena na relativně detailním a faktograficky orientovaném popisu podstaty a charakteru události a jejích klíčových aspektů. Také vizuální rovina korespondovala s obvyklými zpravodajskými postupy a lze ji vnímat jako sémanticky relativně neutrální. Vizuální složka příspěvků byla z převážné části založená na kombinaci relativně omezeného spektra „podkresových“ (archivních či ilustračních) záběrů a synchronů. (Záběry, které mohou být vnímány coby zobrazení s výraznějším sémanticko-implikativním potenciálem /se signifikantním emocionálním nábojem apod./, byly užívány v relativně omezené míře.) Korespondenci s požadavky vyplývajícími z LER posilovala také skutečnost, že výrazný podíl příspěvků byl tvořen autentickými výroky klíčových aktérů, a to ze všech skupin, které lze v daném úseku vývoje události vnímat jako relevantní.²⁷

Za projev snahy tvůrců analyzovaných příspěvků o co možná „nejkomplexnější“ reprezentaci události lze označit dva momenty, které se objevily v pořadech v následujícím dnu. Prvním byla zevrubná tematizace právních aspektů dané události (zejména v pořadu *Devadesátka ČT24* – hosty byli soudci S. Balík a K. Kydalka, který část vývoje kauzy i soudil), druhým pak rozšíření tematizace reprezentace události prostřednictvím prezentace výpovědí těch klientů H-Systemu, kteří nejsou členové SBD Svatopluk (a dále také jejich zástupce), na jejich možný odlišný pohled na rozsudek Nejvyššího soudu (a mimo jiné i na to, že představují další skupinu klientů, jichž se událost týká, jak upozornil i jeden z hlavních hostů *Událostí, komentářů* vysílaných v předchozím dnu, Josef Monsport).

Jednou z charakteristik, na kterou se kvalitativní fáze analýzy zaměřila, byly možnosti **přístupu klíčových aktérů události do zpravodajského diskursu** a možnost relativně souměřitelně prezentovat svá stanoviska, případně reagovat na promluvy ostatních v průběhu vývoje události. Tato rovina analýzy nezkoumala kvantitativně vyjádřitelnou proporcionalitu reprezentace jednotlivých aktérů, ale zaměřila se na identifikaci jejich případné (dostatečně signifikantní a tím i prokazatelné) podreprezentace či naopak nadreprezentace, které by mohly ustavovat celkové vyznění reprezentace dané události jako stranící konkrétním aktérům na úkor jiných. S jistou mírou zjednodušení lze tuto charakteristiku označit za **funkční**

²⁷ Jako potenciálně ambivalentní lze vnímat úseky reportáží zachycující emocionálně laděné výpovědi jedné skupiny aktérů události (promluvy klientů H-Systemu, kteří by se měli vystěhovat): na jedné straně to může (nikoliv musí!) být některými diváky vnímáno jako „posun“ reprezentace směrem k implikaci charakteru události jako „projevu nespravedlnosti“, na druhou stranu to však lze interpretovat jako reprezentaci optiky samotných aktérů, navíc ve smyslu možných reálných konsekvencí pro životy těchto aktérů). Ani tyto úseky nelze tedy ve vztahu ke konzistenci s LER hodnotit per se jako zásadně problematické. (Navíc tvoří jen jednu z mnoha částí, z nichž byla reprezentace /nejen v daném dnu/ utvářena.)

proporcionalitu či funkční vyváženost²⁸ ve vztahu k relativně komplexní reprezentaci všech (známých) relevantních stanovisek/stran/aktérů. Obecně lze konstatovat, že analýza v průběhu zkoumaného vývoje události neidentifikovala žádné výraznější disproporce, které by bylo možno vnímat jako favorizaci či naopak diskvalifikaci některé ze stran události, konkrétních aktérů atd. Konzistentně s povahou události byl nejvýraznější prostor pro prezentaci stanovisek věnován dvěma klíčovými stranám dominujícím z hlediska vztahu k události v celém jejím průběhu – na straně jedné klientům H-Systemu sdruženým v SBD Svatopluk, jejich reprezentantům či právním zástupcům, na straně druhé představitelům justice, především pak konkurznímu správci. Současně platí, že takřka bez výjimek bylo možno v naprosté většině příspěvků, v nichž byl předmětem reprezentace komplexnější popis události či jejího vývoje²⁹, identifikovat zastoupení všech stran/všech aktérů, které lze v kontextu reprezentovaného aspektu momentu vývoje události vnímat jako relevantní.

K „neproblematickému charakteru“ způsobu výstavby reprezentace dané události jako celku (v celém sledovaném období) zásadně přispíval **dominující modus** narativizace kauzy prostřednictvím prezentace výroků samotných (klíčových) aktérů události³⁰ s relativně nízkou mírou interpretace ze strany redaktorů/reportérů. Ačkoliv je z povahy zpravodajství jako takového zjevné, že ani tento postup nevyklučuje možnost ovlivnění vyznění reprezentace události či jejích aspektů³¹, komplexita reprezentace kauzy (její podstaty, jejího vývoje, dílčích událostí, různých aktérů atd.) a relativně vyvážená „funkční proporcionalita“ prezentovaných stanovisek klíčových aktérů události naznačuje věcný a relativně neutrální přístup tvůrců. V úsecích příspěvků, kdy je událost narativizována formou interpretace redaktorem/reportérem, byla pozornost soustředěna převážně na prezentaci faktografických

²⁸ Nejde tedy o kvantitativní „vyváženost“ (například srovnatelnou délkou stopáže různých aktérů, absolutní četností výroků různých aktérů apod.), ale o prostor pro prezentaci či zastoupení vyjádření různých aktérů (zejména v případech, kdy je jejich interpretace události rozdílná či dokonce kontradikční) jak na úrovni jednotlivých dílčích úseků události (například relativně samostatných fází události), tak na úrovni reprezentace události jako celku.

²⁹ Rozsáhlejších zpráv, komentářů, rozhovorů apod., které se vztahovaly k reprezentaci podstaty události, jejího podstatného atributu, jejího charakteru, širšího úseku vývoje apod.

Absenci zastoupení reprezentace více „stran události“ v případě příspěvků, které prezentovaly některý z partikulárních aspektů, epizodní jev vývoje události apod. například v podobě krátké zprávy věnované těmto dílčím jevům/aspektům, není nutno v kontextu „funkční proporcionality“ vnímat jako projev jednostrannosti, nad/pod-reprezentace apod. (Příkladem takovéto „partikulární reprezentace“ může být zpráva o žádosti klientů H-Systemu sdružených v družstvu Maják o schůzku s ministrem spravedlnosti, která byla prezentována 3. 8. 2018 v pořadech *Události v regionech (Praha)* a *Události, komentáře* – a to v obou pořadech formou moderátorem čtené zprávy s ilustračními záběry. Z povahy reprezentovaného jevu, jeho partikulárního charakteru, jednorázovosti průběhu atd. je zjevné, že zařazení stanovisek dalších „stran události“, dalších aktérů apod. by nedávalo smysl a takováto forma příspěvku by proto neměla být vnímána jako „projev nevyváženosti“, nad/pod-reprezentace atd.)

³⁰ Převážně ve formě tzv. synchronů.

³¹ Jsou to tvůrci příspěvku, kdo vybírá, která a jak dlouhá část promluv aktérů bude prezentována (či naopak neprezentována).

údajů o události a/nebo jejím vývoji, případně jde o faktograficky založenou interpretaci stanovisek konkrétních aktérů, přičemž v těchto případech je v dominantní části příspěvků interpretováno stanovisko zástupců/představitelů dvou či více skupin, jichž se daná událost a/nebo její aktuální průběh dotýká. Až na výjimky³² tak analýza neidentifikovala výraznější ingerenci tvůrců reprezentace ve smyslu signifikantní a jednostranné favorizace/diskvalifikace některých aktérů či některé skupiny aktérů na úkor jiných.

Zmíněnou charakteristiku (minimální identifikovatelnou ingerenci tvůrců ve smyslu ovlivnění vyznění reprezentace události) posiluje také převažující způsob vedení rozhovorů s hosty (ve studiu či formou telemostu apod.) či moderace rozhovoru s více účastníky najednou (zástupci „různých stran události“).³³ Většina takto realizovaných příspěvků nebo jejich částí byla charakteristická převahou zjišťovacích otázek, případně (relativně minimálně ingerentního) usměrňování/zprostředkování dialogu zúčastněných aktérů (který vzhledem k povaze události v některých případech nabýval rozměru konfrontace mezi zúčastněnými aktéry).

Příkladem ilustrujícím zmíněnou charakteristiku ve smyslu „žurnalisticky korektní“³⁴ moderace může být rozhovor již z prvního dne reprezentace kauzy, který ustavil základní strany události a současně jim poskytl prostor v živém vysílání:

³² Následující příklad ilustruje převládající modus vedení interview, charakteristický i pro další pořady. Z celkového pohledu proporcionálně okrajové výjimky představoval například vysoce konfrontačně vedený rozhovor s A. Babišem (pořad *Události, komentáře*, 30. 7. 2018). Z formy konstruování otázek byly zřejmé signifikantní implikace „problematizace jednání“ dotazovaného aktéra. (Tyto implikace byly relativně explicitně formulovány již v rozhovoru s R. Vondráčkem v pořadu *Události, komentáře* 26. 7. 2018.) V rozhovoru byla navíc zjevná disbalanace v přístupu moderátorky mezi dvěma hosty (druhým byl novinář J. Spurný). Na druhou stranu analýza ukázala, že tento případ byl ojedinělý a vstupy či promluvy jiných aktérů politického diskursu (například rozhovor s M. Ferjenčíkem a H. Válkovou v pořadu *Události, komentáře* 24. 7. 2018; rozhovor s K. Valachovou a J. Čunkem v pořadu *Události, komentáře* 13. 8. 2018; zpráva o zaslání „nevyžádané intervence“ Ústavnímu soudu prezidentem M. Zemanem v pořadech *Události* a *Devadesátka ČT24* 14. 9. 2018 atd.) byly reprezentovány bez zjevnějších implikací, neadekvátních reinterpretací apod.

³³ Formulace otázky z podstaty věci nikdy nemůže být principiálně zcela neutrální (obzvláště v živě se odehrávajícím a přenášeném rozhovoru, kdy moderátor musí reagovat také na aktuální výpovědi jednotlivých mluvčích), nicméně v rámci tohoto rozhovoru například i otázka „*My tedy pokračujeme, reakce lidí, kteří se dozvěděli, že by měli z těch domů, které jednou zaplatili, pak znovu zaplatili dostavbu, odejít, byly pochopitelně velmi emotivní. Najde se mezi nimi pane Junku někdo, kdo je ochoten vůbec přemýšlet, že by si do toho měsíce sbalil kufry a odešel?*“, která se svou konstrukcí formulace „nedotazuje pouze na stanovisko“, ale rámováním do určité míry prestrukturuje formát, valenci a orientaci očekávané odpovědi, odvíjí od kontextualizace ustavené v předcházejícím vstupu druhého moderátora, který prezentoval faktografický přehled vývoje a charakteru události a v tomto smyslu ji lze vnímat jako žurnalisticky korektní.

³⁴ Posuzováno optikou normativní teorie žurnalistiky, ale tím i vnímatelné coby konzistentní s LER.

PŘÍKLAD

Následující příklad představuje pouze část rozhovoru a promluvy aktérů (M. Junek, J. Monsport) jsou kráceny, i tak je ovšem vzhledem ke kontextu poměrně rozsáhlý a dostatečně ilustruje:

- jak výše popsany jev (neintervenční způsob moderace s výraznými prvky kooperativního vedení rozhovoru, a to i v momentech, kdy do promluv výpovědí aktérů vstupuje /vstupy a otázky moderátorky jsou zvýrazněny **tučně**/),
- tak konfrontační charakter promluv aktérů (některé části výpovědí byly navíc aktéry pronášeny s velkým důrazem, aktéři si navzájem často do výpovědí vstupovali, v některých případech přerušili i moderátorku /konfrontační pasáže jsou zvýrazněny **podtržením**/)
- a prostor, který je věnován výpovědím zástupců obou stran události, stejně jako výše funkční proporcionalitě.

Příklad 1: *Události, komentáře* 24. 7. 2018 0:55

MOD: A hlavní aktéři obou stran sporu teď ve studiu Událostí, komentářů, Martin Junek zastupuje lidi z družstva Svatopluk a Josef Monsport je správcem konkurzní podstaty zkrachovalého H-Systemu, pánové dobrý večer-

MONSPORT: Dobrý večer.

JUNEK: Dobrý večer.

MOD: Osmnáct let soudů – jak pane Junku hodnotíte ten dnešní verdikt a jeho zdůvodnění, které jsme alespoň zkráceně slyšeli?

JUNEK: Tak je to pro nás šokující rozhodnutí, naprosto, naprosto jsme byli překvapeni a to velmi nemile, nedokážeme si vůbec představit, že bychom měli vyklidit ty domy [...] čili jsme v zoufalé situaci.

MOD: Pane Monsporte, vaše reakce na rozsudek?

MONSPORT: Tak – jak to pojmout, říci jenom to, že jsem spokojen s tím, že Nejvyšší soud akceptoval veškeré odvolací důvody, které jsme uplatnili, právní a skutkové, by bylo málo. Je potřeba pochopit podstatu věci, o kterou jde. Dneska se celý den v různých reportážích, omlouvám se za to slovo, žongluje se slovem spravedlnost nespravedlnost a dneska je to zaměřeno vlastně na ty klienty, kteří bydlí v Horoměřicích a ti to pociťují jako nespravedlnost a tak to komentují. Jaksi se zapomnělo v tej komentářích na to, že se pohybujeme v konkurzním rámci, nikdo z reportérů jakékoliv televize, možná to nastane příští dny, nenavštívil ty stovky a stovky nebydlících bývalých klientů H-Systemu, kteří tam dali taky milion, žádné bydlení za to nedostali a měli tu smůlu, že už neměli možnost obsadit žádné rozestavěné domy, protože žádné prostě nebyly. Takže kdybyste položili otázku těmto nebydlícím bývalým klientům H-Systemu, já jsem povinen ze zákona dbát na uspokojení všech pohledávek [...] tak nepochybuji o tom, že ti by naopak zatleskali a řekli by z našeho pohledu je to spravedlivé [...]

MOD: Jinými slovy, vy nechcete z toho tisíce, tedy zhruba tisíce poškozených vyjimat tuto jednu množinu, horoměřickou řekněme.

MONSPORT: Zákon mně to zakazuje.

MOD: Dobrá pánové, za okamžik budeme pokračovat, ale ta kauza, ta začala před čtvrt stoletím a Jakub nám teď připomene ty nejzásadnější okamžiky, abychom měli přehled.

[MOD2 – vstup s přehledem základních faktografických údajů, včetně informace, že dva představitelé družstva Svatopluk byli odsouzeni³⁵]

³⁵ Tuto informaci je možno vnímat jako poměrně důležitou, protože implikuje nejen komplikovanost události, ale i její ambivalentní charakter (například ve smyslu implikace, že by bylo zjednodušující a priori identifikovat klienty, kteří se mají vystěhovat, jako jednoznačně poškozené).

MOD: My tedy pokračujeme, reakce lidí, kteří se dozvěděli, že by měli z těch domů, které jednou zaplatili, pak znovu zaplatili dostavbu, odejít, byly pochopitelně velmi emotivní. Najde se mezi nimi pane Junku někdo, kdo je ochoten vůbec přemýšlet, že by si do toho měsíce sbalil kufry a odešel?

JUNEK: Nenašel jsem dneska nikoho takového, na místě, bavil jsem se prakticky se všemi, kteří jsou doma v tuto chvíli. Rád bych reagoval tady na pana Monsporta, on se vždycky ohání tím, že jsme obsadili domy, to je naprostá nepravda. My jsme od prvního konkurzního správce získali svolení, a to písemné svolení k dostavbám ... protože v H-Systemu zbyl ohromný majetek v podobě nemovitostí a pozemků. My se tady dneska bavíme o nějakých desítkách milionů korun, ale jsou to stovky milionů korun a miliardy korun, které konkurzní správce prošustroval s dovolením v tomto konkurzu a rozprodal je za naprosto mizivé ceny někomu neznámému [...]

MOD: Čili máte pocit, že ta konkurzní podstata se neprodávala řádným způsobem.

JUNEK: Ano, jsme naprosto přesvědčeni o tom, a dokonce se domníváme, že doktor Kudláček byl zaměněn za doktora Monsporta úmyslně, aby k tomu mohlo dojít.

MOD: Pane Monsporte, stavebníci nejsou právníci, jsou to laici, jak si měli podle Vás vysvětlit to, že jim první konkurzní správce pan Kudláček řekl ano, budujte, stavějte a potom přišlo rozhodnutí úplně opačné. Na co se měli tedy spolehnout?

MONSPORT: Já rád odpovím, ale nemůžu nereagovat na to co řekl pan Junek, ono lži, pomluvy, udávání je pracovní metoda SBD Svatopluk. Od jeho předchozích představitelů, což je pravomocně odsouzený v trestním řízení pan Král, štafetu převzal pan Junek, takže pouze aby bylo jasno, tyto jejich výmysly, o tom, kterak jsem rozprodal, ukradl a nejlépe ještě ukryl někde v Panamě nějaký majetek, tak na to podali oznámení několikrát, vždy to policie odložila, protože to byly nesmysly, takže to jenom chci říci, že je evidentní, že SBD Svatopluk docházejí argumenty k tomu, proč tady dneska jsme, tak vytahují

[MOD vstupuje do řeči, částečný překryv výpovědi] **MOD:** Toho já bych se právě chtěla držet.

MONSPORT: oprašovat potřetí, potřetí

Ale nemůžu nereagovat na lži pana Junka, protože jsou opakované

[MOD vstoupí do výpovědi] **MOD:** Reakce byla, pojd'me se bavit o H-Systemu

Takže jednoduše, došlo k tomu, že první správce [...] nabídli cenu, kterou podporoval první správce, nehoráznou [...] konkurzní soud pochopil, že tady není něco v pořádku, že se tady hrajou nějaké hry [...] taková je holá pravda, to se odehrálo ...

MOD: Pane Junku, ale soud skutečně konstatoval, že jste při dostavbě v podstatě investovali do cizího majetku, protože to bylo učiněno bez rozhodnutí konkurzního soudu jenom na základě předběžné dohody. Předpokládám, že jste se o tak závažné věci radili s právníky, cítili jste tedy, že máte dostatečné záruky, že je všechno v pořádku?

JUNEK: My jsme necítili vůbec žádné nebezpečí [...] a zbývá než jen ta lokalita v Horoměřicích, na kterou má zřejmě pan správce nějaký zvláštní zájem a nechápeme proč ještě nereagoval na žádnou z našich nabídek [...] tak je to spravedlivé a necítím vůbec žádnou potřebu sanovat chyby správce z našich úspor aby on potom přerozděloval naše úspory dalším klientům.

MOD: Tak a pánové, pane Monsporte, vy – [MONSPORT („hlásí se“ a vstupuje do řeči): Pardon]

MONSPORT: Pan Junek opět lže, protože to, co nabídli, byla opět tak nehorázně nízká cena [...] a naopak ta poslední bašta, kterou hájí SBD Svatopluk, mám dojem, že pod ní je něco skrytého, možná nějaké finanční transakce, a mají strach [...] vypluje něco na povrch [...]

MOD: Skutečně pánové nejste ochotni uznat, vy pane Monsporte alespoň kapku pravdy na tom, že dnešní verdikt by mohl být v rozporu s dobrými mravy a vy pane Junku, to že i ostatní klienti zkrachovalého H-Systemu mají nárok na nějakou sanaci škod?

Analýza reprezentace kauzy H-Systemu ve vysílání ČT1 a ČT24

JUNEK: Jistě mají nárok na sanaci škod, ale ne z našich úspor [...] pan Monsport je bezesporu skvělý právník, ale není to člověk, podívejte se na něj ... je schopen poslat šedesát nebo sedmdesát rodin na dlažbu, jsou to důchodci, já si to vůbec nedokážu představit, jak ten člověk vůbec může spát?

MOD: A na to já se pánové chci zeptat, jestli by –

MONSPORT [„hlásí se“ a vstupuje do řeči]: Poprosím ještě o možnost vyjádření, i když vím, že prostor je těsný.

MOD: Ano –

MONSPORT: Chtěl bych touto cestou vyzvat, SBD Svatopluk se to nebude líbit, vedení, všechny ty paní které dnes působily dobře a sympaticky v televizi, poďte se mnou komunikovat, já o to stojím delší dobu nechť se se mnou spojí a nějaké řešení najdeme.

MOD: Tak výzva zazněla jasně, neměla by mít justice, když se díváme na tento případ taky trochu lidský rozměr?

JUNEK: Určitě měla.

MONSPORT: Tak, lidský rozměr? A může se zachovat lidský rozměr, když dá bonus této skupině padesáti rodin a naopak řekne ostatním: bohužel, máte smůlu [...]

MOD: Mně se zdá, že právo cítit se ukřivděně mají všichni klienti H-Systemu, kterých je, jak jsme říkali, přes tisíc, zdá se vám od státu, od justice moudré takhle hazardovat s jejich důvěrou?

JUNEK: Nezdá, určitě je to velmi nemoudré a chápu, že se z toho–

MONSPORT [vstoupí do promluvy JUNKA]: Znovu, znovu, zbývající klienti H-Systemu, kteří [...] nemají nic [...] by tomuto rozhodnutí zatleskali, když je navštívíte – [překryv: určitě budou]

JUNEK [vstoupí do promluvy MONSPORTA]: Měli by nám závidět, určitě by nám měli závidět.

MONSPORT: Ale konkurz je o poměrném uspokojení spravedlivém všech, pardon, o tom vy nemluvíte.

MOD: Tak ale dnes to zaznělo z úst soudce [v pozadí je slyšet hlas některého z aktérů] že [v pozadí je slyšet hlas některého z aktérů] hledá [v pozadí je slyšet hlas některého z aktérů] nebo že to bylo hledání té nejlepší možné varianty z těch nejhorších.

MONSPORT: Je vázán konkurzním zákonem ... jde o to, co jim bylo řečeno představiteli SBD Svatopluk, trestně odsouzeným panem Králem a panem Středou.

JUNEK: Já jsem běžný [...] člen Svatopluku [...], panu Královi naprosto důvěřuji, je to důvěryhodný člověk, které jste v zcela konstrukčně kriminalizovali a i když byl odsouzený-

MONSPORT: Pardon, soud ho pravomocně odsoudil.

JUNEK: Ano ano, soud ho pravomocně odsoudil.

MONSPORT: Za poškození konkurzních věřitelů.

JUNEK: Ale neprávem.

MONSPORT Neprávem.

[rozhovor dále pokračuje]

Na základě zjištění kvalitativní části analýzy je také možno konstatovat, že se tvůrcům reprezentace (jak napříč jednotlivými pořady, tak i ve smyslu celkového charakteru reprezentace) podařilo poměrně vyváženě tuto reprezentaci „vystavět“ tak, že v sobě zahrnuje jak její makrostrukturální (systémovou), tak mikrostrukturální (individuální) rovinu. Přes komplikovaný charakter kauzy reprezentace ČT jako celek dala prostor jak „systémovým“ aspektům události, tak i jejím aktérům (reprezentovaným ve formě stanovisek konkrétních aktérů, jichž se „iniciační událost“ /rozsudek NS/ dotkla) – událost tak nebyla reprezentována pouze jako abstraktní „makrostrukturální jev“, ale zohledněn byl i její individuální rozměr a konsekvence. Formálním prostředkem bylo využití postupu obvykle označovaného jako „lidský příběh“, který reprezentuje stanovisko konkrétní dotčené osoby (či více osob). Ačkoli je v současném diskursu televizního zpravodajství napříč všemi českými televizními stanicemi tento postup standardně (nad)užíván³⁶, v tomto případě je možno jej vnímat naopak jako funkční ve vztahu k reprezentaci dané události či jejího aktuálního aspektu. Úseky analyzovaných reportáží založené na prezentaci formou lidského příběhu lze interpretovat jako funkční pro výstavbu narativu a komplexnosti reprezentace dané události, navíc bez signifikantního (a jednoznačně identifikovatelného) potenciálu ve smyslu favorizace či naopak diskvalifikace některé ze skupin aktérů.

Několik poznámek k mediálním rutinám užitým při výstavbě analyzovaných příspěvků

Celková „neproblematická“ výstavba i vyznění reprezentace dané události a tím i její korespondence požadavkům vyplývajícím z LER dává prostor ke zmínění – byť významností i proporcionalitou marginálních – jevů nebo postupů, které se v analyzovaném souboru objevily (což je vzhledem k rozsahu reprezentace dané události zcela pochopitelné), a které mohou být v některých ohledech vnímány jako relativně sporné/problematické apod. (v závislosti na pozornosti konkrétních diváků, jejich postojích, názorech atd.). Příklady jsou uvedeny spíše jako případný inspirační zdroj pro zpětnou reflexi zpravodajských rutin, opomenutí apod. Mezi ně patří některé postupy výstavby reprezentace, které jsou interpretovatelné jako běžné mediální rutiny či jejich konsekvence.

V českých médiích relativně často užívaným postupem je zařazení rozhovoru, promluvy, komentáře apod. jiného novináře (z jiného média), případně jeho pozvání do vysílání. Příkladem může být rozhovor s R. Vondráčkem a J. Spurným (Respekt) v pořadu *Události*,

³⁶ Příkladem mohou být události abstraktního/makrosystémového charakteru jako inflace, úrokové sazby, změny legislativy atd., které jsou reprezentovány formou „vysvětlení“ toho, jak se dotknou „běžného člověka“, reprezentovaného v příspěvku konkrétním (arbitrárně zvoleným) aktérem.

komentáře (26. 7. 2018). Samotné vystupování novinářů z jiných médií (zejména na platformě média veřejné služby) může vzbuzovat otázku důvodu (mezi možné – a jistě nezamýšlené – implikace, které takový postup může u některých diváků vzbuzovat, může patřit například zdůvodnění, že médium, které si zve jiné novináře, nemá vlastní pracovníky kompetentní k reprezentaci dané události). Relevanci či legitimitu pozvání právě tohoto konkrétního novináře nelze odvozovat ani z jeho vzdělání (není ani politologem, ani právníkem), a – soudě z dostupných zdrojů – ani z jeho soustavného věnování se dané kauze či tématu právních sporů s realitními developery.

Podstatnější potenciální problematičnost tohoto příkladu již byla zmíněna výše – způsob vedení rozhovoru (kladení otázek, zpochybňování výpovědi konkrétního dotazovaného apod.) ze strany moderátorky byl vůči každému z těchto dotazovaných zjevně odlišný. (Paradoxně shodou okolností navíc v tomto případě a v některých jeho částech došlo k posílení možného dojmu opozice vůči politickému aktérovi i vizuální rovinou pozicování zúčastněných – viz příklad 2: průběh rozhovoru³⁷ vytvářející dojem opozice novináři vs. politik je – sice nezáměrně³⁸ – podporován i odlišným vzájemným situováním takto vnímatelných „stran“.)

Příklad 2: *Události, komentáře* 26. 7. 2018 11:45

Další moment/aspekt, který analýza identifikovala a jehož by si pozorný divák mohl všimnout (a ptát se, proč byla zvolena právě taková forma prezentace, jaká byla použita)³⁹ je různá forma vizualizace výpovědí různých aktérů v příspěvcích.

³⁷ Kooperativní vedení rozhovoru moderátorky s novinářem ve studiu na rozdíl od mnohem konfrontačnějšího modu vůči politikovi.

³⁸ Dotazovaný politik se v daném okamžiku nachází v Kroměříži.

³⁹ Taková situace je pochopitelně spíše teoretická, protože většina studií, které se diváčkou recepcí zpravodajství zabývaly, naznačuje, že naprostou většinu detailů (ale často i klíčových prvků vizualizace) diváci sice možná

Analýza reprezentace kauzy H-Systemu ve vysílání ČT1 a ČT24

Následující příklad ilustruje v rámci jednoho příspěvku několik postupů takovéto variability, aniž by bylo jakkoliv dovoditelné, proč jsou výpovědi různých aktérů vizualizovány jinak (jen z toho důvodu aby nebyli všichni nasnímáni stejně? pokud ano – proč?). V příkladu není nijak zřejmé, proč jsou někteří aktéři (T. Rozsypal, M. Junek) zachyceni již při tom, jak přicházejí, zdraví se s reportérem (a jeden i jak odchází /či přesněji – jak poněkud nelogicky „projde kolem“) a jejich promluva je nasnímána z různých úhlů a perspektiv, v různé míře detailnosti záběru (včetně záběru nohou a bezhlavého těla) atd., zatímco v případě jiných (H. Marvanová, J. Kněžínek, L. Kincl) byl využit záběr formou tzv. talking head (přesto, že i u nich patrně bylo možno nasnímat jejich příchod/odchod, to, že mluví k reportérům, různé detaily atd.) a vice versa. Navíc způsob vizualizace T. Rozsypala a M. Junka může (oprávněně) budit u diváků dojem zinscenovanosti a být proto vnímán jako nekonzistentní s očekávanými formami zpravodajské výstavby reprezentace. To se v celkové rovině může odrazit ve snížené míře vnímané kredibility dané části reprezentace apod.

Příklad 3: 19. 11. 2018 *Události 11:03, Devadesátka ČT24 1:15:40, Zprávy ve 23 16:57*⁴⁰

	[panning]	[zoom]
		
REP: <i>Za odškodněním po krachu společnosti H-System</i>	<i>ide</i> Tomáš Rozsypal už víc než	<i>dvacet let.</i> AKT1: <i>Tomáš Rozsypal, Těší mě –</i>
		
REP: <i>Dobrý den. V roce</i>	<i>2013 i on podal žádost o odškodnění,</i>	<i>protože považoval konání soudů za neúměrně dlouhé.</i>

percipují, ale nepovažují je za podstatné či dokonce vůbec hodné pozornosti (čímž vzniká výrazný rozdíl mezi percipovanými a recipovanými obsahy) a úsilí tvůrců o originalitu reprezentace je tak spíše zbytečné.

⁴⁰ Příspěvek byl ve stejné podobě odvysílán ve všech třech uvedených pořadech a část z příspěvku – složená z voice-overu s ilustračními záběry a vyjádřením ministra Kněžíneka (jeho promluva je z části odlišná od ostatních pořadů) byla odvysílána i v pořadu *Události v regionech (Praha)*.

Analyza reprezentace kauzy H-Systemu ve vysílání ČT1 a ČT24

		
<i>Teď se dočkal</i> [končí voice-over s ruchem] AKT1: <i>Poslední</i>	<i>měsíce jsme tomu věnovali teda intenzivní kus života a těch</i>	<i>dvacet let v podstatě také, bereme to všichni členové</i>

<i>sdužení Maják jako vánoční dárek.</i>

[panning (aktér „neodchází“, ale prochází kolem kamery)]		
		
<i>REP: Na peníze, o které přišli krachem společnosti, ale budou čekat dál.</i>		

	
<i>AKT2: Tady se jedná o odškodnění za průtahy. Nejedná se o to, že by stát hradil za pachatele způsobenou škodu. Nadále trvá ten požadavek klientů a tam činíme právní kroky.</i>	<i>AKT3: Státní rozpočet to vyjde asi na 6,3 milionu korun v celém součtu a je to určitě levnější než se další roky soudit a pak platit částky mnohem vyšší.</i>

Analýza reprezentace kauzy H-Systemu ve vysílání ČT1 a ČT24

[švenk]		
		
<i>REP: Na konec sporů čekají také lidé, kteří po krachu H-Systemu domy v Horoměřicích dostavěli sami</i>		<i>AKT4: Ta kauza je stále živá a vzhledem k tomu, kolik let trvá, tak samozřejmě se mohou důvodně domnívat, že i zde dochází k</i>

[aktér projde kolem kamery mimo záběr]		
		
<i>průtahům</i>		
<i>REP: Mezi těmito klienty je také Martin Junek.</i>		

		
<i>I jeho se týkalo rozhodnutí Nejvyššího soudu z letošního léta, podle</i>	<i>kterého se měl z domu vystěhovat. Společně s ostatními mu také teď nezbývá</i>	<i>než čekat. Tentokrát ale na rozhodnutí soudu ústavního</i>

	[švenk]	
		
<i>Očekávám, že tak jak ti nebydlící klienti, kteří byli v Majáku, tak byli nějakým způsobem kompenzováni, tak že i my nepřijdeme úplně</i>	<i>zkrátka. REP: Pád společnosti H-System se týkal celkem</i>	<i>zhruba tisícovky lidí, ti přišli dohromady</i>

Analýza reprezentace kauzy H-Systemu ve vysílání ČT1 a ČT24

	[švenk]	
		
<i>asi o miliardu korun. Zpět by</i>	<i>alespoň část mohli získat z konkurzů vyhlášených na H-System i zakladatele</i>	<i>firmy Petra Smetku. Redakce a Petr Kozlíček, Česká televize.</i>

Dojem inscenovanosti je podpořen tím, že stejná „variabilita“ vizualizace je nasnímaná na různých místech různými reportéry (a v obou sekvencích je záběr na přicházejícího /s voiceoverem/, záběr snímajícího aktéra s reportérem /v obou sekvencích ve stejné „různém postavení“ – reportér zleva i zprava/, detail na gestikulaci aktéra atd.) – viz příklad 4.

Příklad 4: 19. 11. 2018 *Události 11:03, Devadesátka ČT24 1:15:40, Zprávy ve 23 16:57*

Analýza reprezentace kauzy H-Systemu ve vysílání ČT1 a ČT24

Akcent na dynamičnost, variabilitu apod. vizualizace se v některých okamžicích může projevit ve formě komplikovanější recipovatelné prezentace – příkladem může být simultánní zobrazení dvou aktérů, přičemž v daném záběru oba aktéři byli zachyceni jako mluvící, zatímco audiální rovina samozřejmě předkládá promluvu pouze jednoho z nich (a v jednom okamžiku promluvu třetího, který v záběru není vůbec).

Příklad 5: *Události* 28. 7. 2018 21:28

4.4 Obecný závěr analýzy

Předložená studie kvantitativní i kvalitativní analýzy reprezentace tzv. kauzy H-Systemu ve vybraných zpravodajských a publicistických pořadech ČT1 a ČT24 odvysílaných v červenci až listopadu 2018 nezaznamenala zásadní pochybení. V případě reprezentace kauzy ve vybraném vzorku pořadů a období je možno konstatovat, že Česká televize si počínala v souladu s povinnostmi média veřejné služby uvedenými v Zákoně 483/1991 Sb. O České televizi a zásadami uvedenými v Kodexu České televize.

5. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- BARTHES, Roland. 1967. *Nulový stupeň rukopisu / Základy sémiologie*. Praha: Československý spisovatel.
- BARTHES, Roland. 2005. *Mytologie*. Praha: Doplněk.
- BERGER, Peter – LUCKMANN, Thomas 1967. *The social construction of reality: A treatise in the sociology of knowledge*. Harmondsworth, Penguin Books.
- BIRCH, David. 1989. *Language, Literature and Critical Practice. Ways of Analysing Text*. London/New York: Routledge.
- ECO, Umberto. 2006. *Skeptikové a těšitelé*. Praha: Argo.
- ENTMANN, Robert. 1993. Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*, 43, 51–58.
- FAY, Brian. 2002. *Současná filosofie sociálních věd. Multikulturní přístup*. Praha: Sociologické nakladatelství.
- FISKE, John. 1990. *Introduction to Communication Studies*. London/New York: Routledge.
- FOUCAULT, Michel. 1994. „Řád Diskursu“ In: FOUCAULT, Michel, *Diskurs, autor, genealogie. Tři studie*. Praha: Nakladatelství Svoboda. S. 7–39.
- HABERMAS, Jürgen. 2000. *Strukturální přeměna veřejnosti: Zkoumání jedné kategorie občanské společnosti*. Praha: Filosofia.
- HALL, Stuart. 1997. *Representation: Cultural Representations and Signifying practices*. London: Sage.
- HALL, Stuart. 2005. Kódování/dekódování, in *Teorie vědy/Theory of Science*, vol. 27 (2), 2005: 41–59. Praha.
- HARTLEY, John. 1982. *Understanding News*. London/New York: Routledge.
- CHANDLER, Daniel 2002. *Semiotics. The Basics*. London: Routledge.
- JIRÁK, Jan – KÖPPOVÁ, Barbara. 2003. *Média a společnost*. Praha: Portál.
- LUHMANN, Niklas. 2014. *Realita masmédií*. Praha: Academia.
- MCCOMBS, Maxwell. 2009. *Agenda setting. Nastolování agendy: masová média a veřejné mínění*. Praha: Portál.
- MCCOMBS, Maxwell – SHAW, Donald. 1991. „The Agenda Setting Function of Mass Media.“ In: *Agenda Setting – Readings on Media Public Opinion and Policy making*. Hillsdale, Hove, London: Lawrence Erlbaum associates Publishers.
- MCQUAIL, Denis. 2002. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál.
- NEUENDORF, Kimberly A. 2002: *The Content Analysis Guidebook*. London: Sage.
- PHILLIPS, Nelson – HARDY, Cynthia. 2002. *Discourse analysis: investigating processes of social construction*. Thousand Oaks/London/New Delhi: Sage.
- REIFOVÁ, Irena a kol. 2004. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál.
- SEDLÁKOVÁ, Renáta. 2014. *Výzkum médií. Nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada.
- SCHERER, Helmut. 2005. „Úvod do metody obsahové analýzy“ In: SCHULZ, Winfried – REIFOVÁ, Irena a kol. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Praha: Karolinum. S. 29–50.
- SCHULZ, Winfried. 2000. „Masová média a realita. ‚Ptolemaiovské‘ a ‚Kopernikovské‘ pojetí.“ In: JIRÁK, Jan – ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Politická komunikace a média*. Praha: Karolinum. S. 24–40.
- SINHA, Chris. 1988. *Language and Representation*. New York: NY University Press.
- STRAUSS, Anselm L. – CORBINOVÁ, Juliet M. 1999. *Základy kvalitativního výzkumu. Postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Boskovice: Albert.

- THOMPSON, John B. 1991. *Ideology and Modern Culture. Critical Social Theory in the Era of Mass Communication*. Stanford: Stanford University Press.
- TRAMPOTA, T. 2006. *Zpravodajství*. Praha: Portál.
- TRAMPOTA, Tomáš – VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. 2010. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál.
- TUCHMANOVÁ, Gaye. 1978. *Making News. A Study in the Construction of Reality*. New York: The Free Press.
- VAN DIJK, Theun A. 1993. „Principles of Critical Discourse Analysis.“ In: *Discourse and Society*. Vol. 4, No. 2, s. 249–283.
- VOLOSINOV, Valentin N. 1973. *Marxism and the philosophy of language*. Cambridge: Harvard University Press.
- WESTERSTAHL, Jürgen 1983. Objective news Reporting. *Communication Research*. Vol. 10, No. 3, s. 403-424.
- WODAK, Ruth – MEYER, Michael (eds.). 2002. *Methods of Critical Discourse Analysis*, London: Sage.

6. VÝZKUMNÝ TÝM

Mgr. Marek Lapčík, Ph.D.

Autor působí na Katedře mediálních a kulturních studií a žurnalistiky na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Zabývá se metodologií sociálních věd a mediálních studií zejména, a to s důrazem na kvalitativní výzkumné postupy. Dlouhodobě se věnuje teorii zpravodajství a možnostem jeho analýzy, úzce se zaměřuje také na teorii diskursu a diskursivní analýzu.

Mgr. Renáta Sedláková, Ph.D.

Autorka působí na Katedře mediálních a kulturních studií a žurnalistiky na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Specializuje se na oborovou metodologii mediálních studií, výzkum příjemců mediálních obsahů a na výzkum mediálních reprezentací, především menšin a marginalizovaných skupin.